

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 318.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgalideval-shoot-idm139862322445408/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

- gene med upersonlige kræfters indflydelse, mens man på det sidste stadium, det positive, blot registrerer de iagttagelige lovmæssigheder. Med tiden vil alle videnskaber og livsområder gennemløbe disse stadier, og der åbner sig til slut mulighed for en positiv enhedsvidenskab, byggede alene på erfaring og hverken på religiøse eller spekulative forestillinger. – *Forsoningslære(n)*: se n.t.s. 39. – *Herrnhuterne*: et protestantisk kirkesamfund med pietistisk præg, opstået i Herrnhut i Tyskland i det 18. årh. I Danmark kendt som Brødremenigheden. – *Værkelighed*: udøvelse af gode gerninger med det formål at blive frelst. Protestantisk indvending mod katolsk levelære. – *Fatalisme*: skæbnetro.
- 180 *Gendøberne*: på Luthers tid radikalt reformatoniske kredse af antiautoritært og karismatisk præg. G. forkastede barnedåben og gendøbte de voksne. – *den augsburgske Konfession*: se n.t.s. 88, *Melanchton*. – *Hegemoni(et)*: forerskab.
- 181 *en højere og en lavere Moral*: Der gælder ét sæt regler for de almindeligt troende og et andet for kirkens folk, f.eks. krav om cølibat og om fattigdom for munke og nonner. – *Bethania*: landsby i Israel, hvor søstrene Martha og Maria levede. Joh. 11,18.
- 182 *den gamle Kontrakt paa Sinai*: Der tænkes på pagtslutningen, hvor Gud udvalgte israelitterne til sit ejendomsfolk og til gengæld gav dem loven, symboliseret i tavlerne med de ti bud, jf. 2. Mos. 19-20. – *sigematiske(-)*: dorsk, ligeglad. – *Hvo, som taber sit Liv (...)*: frit efter Matth. 16,25. – *en Pojak*: formentlig den serbiske fysiker Nikola Tesla (1856-1943), elev af Edison; fra 1891 internationalt berømt for sine spektakulære demonstrationer af lysende udladninger, frembragt ved højfrekvente vekselstrømme med høj spænding. Oplyst af lektor Ole Knudsen, Aarhus Universitet.
- 183 *Vandringen til Golgata*: se Jesu lidelseshistorie, f.eks. Matth. 27 og Joh. 19. – *»Det er fuldbragt*: Jesu dødsreplik, Joh. 19,30. – *Resten er Tavshed*: titelpersonens dødsreplik i Shakespeares tragedie *Hamlet* (1602), V.2. – *Epikter* (55-135): gr.-rom. filosof af den stoiske skole. Etikken får hos ham et religiøst præg, der fører i retning af kristendom. Modstillingen i teksten med *Plato(n)* må betyde: hele den klassiske visdom fra begyndelsen til slutningen. – *Den, der har overvundet (...)*: jf. Herm. Oldenberg. *Buddha*. Sein Leben, seine Lehre, seine Gemeinde (1881), s. 270. – *Schopenhauer*, Arthur (1788-1860): ty. pessimistisk filosof. Han har haft stor betydning for Dalgas i perioder, således er »Lidelsens Vej« et hovedbegreb i S's etik.
- 184 *Mad (...)* *Børn*: optæmsning efter Luthers forklaring til den fjerde bøn i Fader Vor, efter *Les Lille Katekismus* (1529).
- 185 *de fattige i Aanden (...)*: indl. til *Bjergprædiken*, Matth. 5,7. – *det pelagianske Kæteri*: efter Pelagius (ca. 400), kristen munk og kætter, der benægtede arvesyndens som medfædt natur. Se i øvrigt n.t.s. 13. – *Libertinisme(n)*: dannet af lat. libertas: frihed. En livsholdning, der lægger vægt på at bryde alle skranker, tøylesløshed.
- 186 *Caligula* (12-41): rom. kejser, berygtet for magtberuselse, hensynsløshed